

تحلیل کالبدی درکه

سرشناسه: ملک افضلی، علی اصغر، ۱۳۳۶.

عنوان و نام پدیدآور: تحلیل کالبدی درکه/ نوشته علی اصغر ملک افضلی.

منشورات نشر: تهران: علم معمار رویال، ۱۳۹۴.

شخصیات ظاهری: ۵۶ص: مصور (رنگی).

شابک: ۹۷۸۶۰۰۵۳۴۴۹۷۴

موضوع: معماری، درکه.

موضوع: شهرسازی، معماری، درکه.

رده بندی کنگره: ۷۱۲.۴ / ۳۷م ۷۱۲.۴ / DSR۲۰۸۷

رده بندی دیویی: ۷۱۲.۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۸۶۴۵

عنوان: تحلیل کالبدی درکه.

نوشته: دکتر علی اصغر ملک افضلی.

ناشر: موسسه علم معمار.

نوبت و تاریخ چاپ: اول ۱۳۹۴.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال.

شابک: ۹۷۸۶۰۰۵۳۴۴۹۷۴

موسسه علم معمار:

تهران، خیابان بهشتی، خیابان وزرا، خیابان هشتم،

پلاک ۱۲، واحد ۹. تلفن: ۸۱ - ۸۸۱۰۷۲۸۰

پیش‌گفتار

به دنبال انتشار دو دفتر از سلسله نوشتارهایی که از سال ۱۳۹۱ آغاز نمودم و به ترتیب عبارت بودند از "زیبایی‌شناسی" و "فراروند برنامه‌ریزی و طراحی معماری"، خوشبختانه سومین نوشتار، که مربوط می‌شود به مباحث شهرسازی و چگونگی کاربرد یک نظریه در توصیف و تحلیل یک محله از یک شهر ایرانی، اکنون پیش‌روی دانشجویان و پژوهندگان این رشته قرار دارد.

نوشتار حاضر چگونگی کاربرد نظریه‌های مطرح شده در کتاب سیمای شهر، نوشته شهرساز بزرگ و پیش‌گام امریکایی کوین لینچ و ترجمه استاد فقید دکتر منوچهر مزینی، برای توصیف و تحلیل عناصر سازنده محله درکه و بررسی کیفیت‌های زیباشناسانه فضایی عناصر مذکور در بستر محله درکه، واقع در شمال شهر تهران، می‌باشد.

بنیان نظری این گزارش علاوه بر صاحب‌منندرج در کتاب سیمای شهر به رساله چکیده پژوهش کالبد شهر تالیف و تحقیق دکتر منوچهر مزینی، که به سفارش وزارت مسکن و شهرسازی تهیه شده است، مربوط می‌شود. از آنجا که رساله مذکور هیچگاه چاپ و منتشر نشد برای بررسی کالبد درکه ابتدا هر یک از عوامل سازنده شهر، به صورتی که در آن رساله آمده است، به اختصار تعریف می‌گردد و سپس بر این مبنا مباحث توصیفی و تحلیلی به منظور ادراک جنبه‌های زیباشناسانه فضایی درکه از کل به جزء ارائه می‌شود.

همچون دو نوشتار قبلی، دوست و همکار عزیز، آقای مهندس امیر هاشمی‌رنگان در نگارش و پی‌گیری چاپ این کتاب نیز نقش بسزایی داشته‌اند که از ایشان سپاسگزاری می‌نمایم.

دکتر علی‌اصغر ملک‌افضلی

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۴	بخش اول - وضعیت طبیعی درکه
۶	بخش دوم - عرصه‌ها و عوامل سازنده پال شهر
۶	۱- پیکر شهر
۷	۲- سیمای شهر
۹	۳- چهره شهر
۱۰	۴- روحیه شهر
۱۱	بخش سوم - تحلیل عرصه‌های زیباشناسانه درکه
۱۱	۱- پیکر درکه
۱۹	۲- سیمای درکه
۳۷	۳- چهره درکه
۴۴	۴- روحیه درکه
۴۹	بخش چهارم - پیشنهادات
۵۲	فهرست منابع و مراجع

مقدمه

آنچه که تا گذشته‌های نزدیک مطالعات اساسی برنامه‌ریزی شهری را به وجود می‌آورد و در نهایت منجر به تدوین طرح‌های جامع می‌گردید، مطالعاتی بود که در دو بعد انجام می‌شد و نتیجه آن نقشه‌های دو بعدی کاربرد اراضی شهری بود. این مطالعات اگر چه اساسی بودند، و هنوز هم ضرورت آن‌ها احسان شده و می‌شود، اما کافی نیستند. زیرا در این گونه مطالعات تنها، یا در بیشتر موارد، جنبه‌ها و روابط عملکردی شهر مورد توجه واقع می‌شود و به واقعیت شهر، آن چنان که در فضا شکل می‌گیرد، توجه کافی نمی‌شود.

نوشتار پیش‌رو در این است تا ضمن تبیین عرصه‌های مطالعاتی ضروری برای بررسی واقعیت شهر آن چنان که در فضا می‌شکفت، در فراسوی دو بعد، این عرصه‌ها را در مورد روستای درکه، که اکنون به صورت محله‌ای از تهران در آمده است، بررسی و تحلیل نماید. در این است، منظور غنابخشی هر چه بیشتر به مطالعه، عکس‌ها و اسلایدهای بسیاری تهیه شده است که اساس مباحث مطرح شده را تشکیل می‌دهد. بررسی و تحلیل کالبد درکه در دو فصل مختلف (اواخر زمستان و اواخر بهار)، آن چنان که در این گزارش انجام شده است، ضمن تنوع بخشیدن به مطالعه، حکایت از لزوم بررسی عرصه‌های زیباشناسانه و بصری یک شهر در زمان‌های مختلف شبانه روز و فضاها و اوقات دارد؛ تا همه جنبه‌ها و خصوصیات شهر باز شناخته شود.

بخش اول گزارش اختصاص به بررسی وضع طبیعی درکه از نظر موقعیت جغرافیایی، اصالت اهالی و نحوه اشتغال آنان دارد. در بخش دوم عرصه‌ها و عوامل سازنده شهر مورد بررسی و مدافه قرار می‌گیرند تا زمینه‌های اصلی و جنبی تحلیل تعیین گردند. در بخش سوم کالبد درکه در عرصه‌های تعیین

شده، همراه با ارائه تصاویر مربوط، بررسی و تحلیل می‌گردد. در بخش چهارم بر اساس تحلیل‌های انجام شده پیشنهادهایی هر چند مختصر در مورد بهسازی و زیباسازی درکه ارائه می‌گردد. پیشنهادهای مذکور فقط در زمینه موضوعی گزارش حاضر از اعتبار نسبی برخوردار هستند و نمی‌توانند از جامعیت لازم برخوردار باشند؛ زیرا ارائه هر گونه پیشنهادی در این زمینه، بررسی‌ها و مطالعات همه جانبه‌ای را می‌طلبد که ملاحظات زیبایی‌شناسانه یکی از عناصر مهم آن تلقی می‌شود.